

Pomoc ukrajinským zemědělcům nemůže jít na úkor ztráty ekonomické stability těch našich

Čeští zemědělci jsou v nelehké situaci a valí se na ně stále více povinností svázaných s neúměrnou administrativou. Stále větší množství často nesmyslných pravidel, která vymýšlí úředníci bez znalosti praxe a zákonitostí hospodaření v přírodě, určuje, jak zemědělci směji a musejí hospodařit na půdě nebo se starat o hospodářská zvířata. K tomu neřešení situace s ukrajinskou produkcí, která před blížící se sklizní zastavila obchod s obilím a řepkou. „Práce rozhodně nebude málo. Zemědělci vznášejí oprávněné požadavky, ale zůstávají většinou nevyslyšeni. I proto mi někteří s nadsázkou spíše kondolovali, než blahopřáli,“ uvedl Jan Doležal, který byl podruhé zvolen do funkce prezidenta Agrární komory České republiky.

V Olomoucké výzvě apelujeme na vládu k řešení pěti nejpalčivějších problémů v zemědělství

Silný mandát, který jste minulý týden ve volbách získali, lze chápat jako ocenění vaší dosavadní práce v čele komory. Vnímáte to tak?

Výsledky samozřejmě nejsou jen o práci jednoho člověka, ale je to vizitka celého vedení komory. K tomu, co bylo, jsme si před sněmem i na něm řekli, myslím, dost. Volby tak vnímám s pokorou a respektem k členské základně, jako výraznou podporu do dalšího období a do řešení zásadních témat, která nás čekají. Ostatně je to jako v každé jiné lidské činnosti. Dost věcí se nám povedlo, do dalších pracujeme, ale zároveň jich je bohužel také dost, které zůstaly – a ne naší vinou – nedořešeny. Za všechny bych zmínil slib místopředsedy vlády Mariana Jurečky, který před rokem v pražské Lucerně přislíbil rukoučím reálnou pomoc formou zachování národních podpor a úlev na sociálním pojištění pro nejnaročnější zemědělská odvětví. Slib zůstal i přes naše urgency dlouho viset ve vzduchu a nakonec skončil pohřben asi hodně hluboko pod konsolidačním balíčkem. Zrovna tak přístup premiéra k problémům zemědělců a potravinářů lze dlouhodobě označit jako přehlíživý, kde nám chybí, byť jen snaha o řešení našich požadavků, ale postrádáme především to základní, co by měl premiér vůči jednomu ze základních odvětví národního hospodářství plnit, a to je oboustranná komunikace. Ostatně příliš zastání bohužel nemáme ani na resortním ministerstvu, které nás jen utěšuje, že myslí dva až tři tahy dopředu, k čemuž jsme my zřejmě ještě nedospěli, protože hmatatelné výsledky nevidíme.

■ Přesto, Agrární komora vedle dalších témat přijala směrem k vládě také tzv. Olomouckou výzvu. Na co konkrétně je zaměřena?

I přes určitou skepsi, kterou jsem právě zmínil, nechceme s vládou bojovat. Naopak, chceme, aby s námi komunikovala, aby dovedla naslouchat a řešit problémy vlastních zemědělců, aby vnímala specifika zemědělství obecně, specifika českého zemědělství a jeho postavení jak v EU, tak na jednotném trhu. A vnímala také tlaky, kterým jsme vystaveni. Říkám tlaky, ale ony jsou to již spíše nátlaky, hrozby a sankce. Proto sněm AK ČR přijal dokument, který jsme podle místa jeho přijetí nazvali Olomoucká výzva, v němž vyzýváme vládu ČR k aktivnímu přístupu k pěti nejpalčivějším okruhům či tématům.

Tím prvním je bezodkladné řešení faktického selhání tzv. jednotného trhu Evropské unie. Evropa je v současnosti zaplavena zemědělskými komoditami z Ukrajiny, které měly původně směřovat k tradičním odběratelům této produkce ve třetích zemích. Zásoby nyní před sklizní činí více než 150 procent oproti evropskému průměru předešlých let a hrozí další zhoršení situace. Propad tržeb našich zemědělců přesahuje 30 miliard korun s výrazně negativním dopadem na životaschopnost zemědělských podniků a potravinovou bezpečnost České republiky.

Za druhé žádáme rovné podmínky na tomto údajně jednotném trhu EU. Opatření, která mají pomáhat evropským zemědělcům a jsou vyplácena z národních či unijních rozpočtů, fakticky ještě více pokřívají jednotný trh EU. Čeští zemědělci mají aktuálně jednu z nejnižších základních plateb na hektar, což dále prohlubuje vysokou míru národních, regionálních a dalších mimořádných podpor a úlev schválených v posledních letech. Žádáme proto o minimální navýšení rozpočtu národních dotací v roce 2023 na úroveň roku 2022.

Největším problémem je faktické selhání jednotného zemědělského trhu EU

O třetím tématu, tedy o spuštění programu na podporu zaměstnanosti na venkově formou úlev na sociálním pojištění s vyslovenou garancí ministra Jurečky jsem již mluvil v úvodu. Program měl mít úzkou provázanost na tzv. redistributivní platbu na úrovni 23 procent, která platí od 1. ledna 2023 a vyjadřuje podíl z obálky příjmů z plateb, který je přidělován na prvních 150 hektarů podniku. A zde zdůrazňuji, že úroveň 23 procent je rozhodnutí současné vlády, která bez ohledu na dopady na produkční zemědělce chtěla čistě politicky

podpořit ty nejmenší. Rozhodně neplatí, že by malí zemědělci nebyli přínosem pro soběstačnost České republiky, ale bez středních a větších firem se náš trh neobejde. Stále totiž platí, že 80 procent tuzemských potravin vyrábí 20 procent větších a středních podniků. Rozhodnutí o podpoře malých farem

Znovuzvolený prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal vstupuje do druhého tříletého období.

nebylo podloženo analýzou potřeb trhu ani jakoukoliv dopadovou analýzou. Jde pouze o splnění politického zadání. Soběstačnost klesá a dovozy potravin nám i díky tomu nadále rostou.

■ Vraťme se ještě k představení zbyvajících dvou bodů Olomoucké výzvy, které to jsou a jaké byly důvody k jejich zařazení?

V souladu se Strategií rozvoje resortu do roku 2030 považujeme za nezbytné zajistit podporu pro citlivé komodity, jako je ovoce, zelenina, brambory, produkce masa, mléka a vajec, u kterých klesá míra soběstačnosti České republiky. Do roku 2030 zbývá jen sedm let, přičemž vytyčenou Strategií rozvoje resortu se nejen nebudeme plnit, ale naopak jsou podnikány kontraproduktivní kroky vůči plnění dílčích cílů. Jen za rok 2022 se podle oficiálních statistik snížily stavy drůbeže meziročně o 8 procent na 23,8 milionu kusů a stavy prasat meziročně o 11 procent na 1,3 milionu kusů. Plochy ovocných sadů se za posledních dvacet let snížily o 33 procent na 12 225 hektarů. A nejenom zde přicházíme o produkci, kterou bychom si měli umět zpracovat do vlastních potravin a stát by na tom měl mít ve jménu svých občanů primární zájem.

Posledním bodem pak je splnění příslibu z roku 2022, podle kterého se měl v co nejkratším čase vyhodnotit první rok fungování národního Strategického plánu pro provádění stávající Společné zemědělské politiky EU. Zde je třeba se zaměřit především na snižování administrativní zátěže, přísnější podmínky základních pravidel

a plateb a jejich dopad na potravinovou bezpečnost České republiky. S ohledem na výsledky tohoto vyhodnocení by se měla Česká republika obrátit na Evropskou komisi a požádat o případné změny. Praxe ukázala, že požadavky tu rozhodně jsou a my je chceme prodiskutovat a řešit.

■ Když už mluvíte o požadavcích na českou vládu, veřejnost zřejmě také zaznamenala protesty v Bruselu, kterých se účastnila Agrární komora a další evropské profesní organizace v Bruselu dne 23. května. Můžete nám vysvětlit jejich podstatu?

Potravinová soběstačnost ČR stále klesá a s tím rostou jen další dovozy potravin

V centru Bruselu se před budovou Evropské komise sešly stovky zemědělců z Česka, Slovenska, Polska, Maďarska, Rumunska a dalších zemí vyhledání Evropy, kteří vystoupili s transparenty a vlajkami jménem mnoha desítek tisíc zemědělců ve všech uvedených zemích, kterých se existenčně dotýkají nekontrolovatelné dovozy ukrajinských komodit a potravin.

Zemědělci středo- a východoevropského regionu se dnes cítí nejenom ohroženi, ale také politicky zrazeni, a to ve jménu mantry o pomoci Ukrajině. Předně musím zdůraznit, že reálná pomoc všech forem a způsobů ukrajinskému lidu proti ruské agresi je nepochybně nutná, potřebná a oprávněná. Ale jaksi zrovna zde v zemědělství se Evropě vymkly otežky z rukou a naše kvalitní, bezpečná a přísně kontrolovaná produkce leží ve skladech, a do zpracování jde levné ukrajinské obilí, jehož výrobní historii nebo podmínky skladování či stáří ani neznáme.

S dobrou myšlenkou pomoci sice byly zřízeny takzvané koridory solidarity, které ale nejsou kontrolovány a dočasné uvolnění pravidel evropského jednotného trhu EU pro Ukrajinu, které jinak platí pouze pro členy EU, je zneužíváno překupníky na úkor ukrajinských i evropských zemědělců. Podle našich informací navíc dochází k míchání obilovin a olejnin z Ukrajiny s evropskou produkcí, aby se snížilo riziko zachytu látek nepovolených v EU. Spekuluje se také o přebalování ukrajinských vajec a drůbežního masa v Polsku či na Slovensku s cílem označit na obalu výrobku evropský původ a zatajit ten skutečný, protože dovozy těchto komodit do EU jsou povolené pouze ze schválených provozů na Ukrajině. Pomoc ukrajinským zemědělcům nemůže jít na účet těch našich a za cenu ztráty jejich ekonomické stability.

■ Ještě zpátky ke konsolidačnímu balíčku. Těžko se mimo vládní koalici hledá někdo či některé odvětví, které by vyjádřilo chystaným škrtům podporu. Jak navržené kroky vnímá Agrární komora?

České zemědělství prožívá již několik velmi náročných let, kdy pěstitelé a chovatelé čelili nejdříve protipandemickým opatřením a následně kvůli válce na Ukrajině raketovému růstu nákladů a zpřetrhání dodavatelsko-odběratelských vztahů. Kritická je především situace v živočišné výrobě a pěstování náročnějších plodin, jako jsou ovoce, zelenina, brambory či chmel. Za těchto podmínek oznámit zemědělcům škrt v dotačních podpořích ve výši 10,2 miliard korun v následujících dvou letech a bez uvedení dalších detailů, považujeme za populistický a nesystémový krok. Je to další projev toho, že českému zemědělství chybí ucelená vize pro budoucí vývoj ze strany státu, které by se poté vlada skutečně držela. Navíc za poskytnutou lhůtu několika málo dní nelze do detailu nastudovat materiál čítající mnoho set stran, a jak víme, mnohdy se čert skrývá v detailu.

Kromě ambiciózních a zároveň nespecifikovaných škrtů představuje pro zemědělce největší problém zvyšování zdanění nemovitostí, které se má týkat také zemědělské půdy včetně sadů či rybníků. Už nyní čelí zemědělci vysokému růstu produkčních nákladů a tlaku na zvyšování mezd, kterému bude při vyšší daňové zátěži těžké vyhovět. Zemědělci jsou navíc prostřednictvím zákonů a vyhlásek omezeni v jejím produkčním využití, což samo o sobě představuje určitou formu daně. Navrhujeme proto vyšší zdanění budov a zavedení pravidelného poplatku za vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu, čímž by se mohly financovat pozemkové úpravy.

■ Českem stále silně rezonuje i cenové šetření trhu s vybranými potravinami, které mělo rozhodnout, kdo nese hlavní vinu na zdražování

ni potravin. Vyjádření Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže vyznělo jakousi remízou. Jste s tímto závěrem spokojeni?

Předně zdůrazňuji, že zákazníci si zaslouží vědět, jakou část dávají zemědělcům, potravinářům či obchodníkům z ceny, kterou platí za potraviny. A to nejenom za poslední rok, kdy ceny raketově vzrostly, ale dlouhodobě tak, aby zákazník věděl, za kým stojí hlavní díl rizik z výroby a zpracování a kdo jen poskytuje prodejní pulty a na obě strany diktuje koncové ceny.

Českému zemědělství chybí ucelená vládní vize pro budoucí vývoj ze strany státu

Komora proto byla Úřadu k dispozici po celou dobu šetření cen vybraných komodit, jako je mléko, mouka, máslo, vejce a kuřata, a podala řadu podnětů, stejně tak s ním spolupracovaly i profesní svazy zemědělských prvovýrobců. Prezentované výsledky šetření přiznávají na první pohled odpovědnost za vysoké ceny potravin všem článkům v rámci dodavatelsko-odběratelské vertikály. Nicméně ve skutečnosti to tak vůbec nemusí být, protože postrádáme detailní informace o vztahu mezi vyšší nákladů větší ceně konkrétní komodity a vyšší obchodní přírůžky, přestože se těmito otázkami úřad podle našich informací také zabývá.

Současně musím zdůraznit, že čeští chovatelé a pěstitelé stojící na začátku potravinové výrobní vertikály mají se svou produkcí zdaleka nejvíce práce a také nákladů. Například kuřata jsou vykrmována po dobu 35 až 50 dní a po celou dobu se o ně chovatel stará, což znamená náklady na krmné směsi, energie, pohonné hmoty, mzdy pracovníků. Jsou zde rizika nákladů, nepříznivě počasí a mnohé další. Tyto náklady ani nemůžeme v plné míře promítnout do koncových cen.

Zásadně tedy odmítáme úvahu, že by čeští zemědělci zdražovali lidem potraviny, jak tvrdí navzdory výsledkům šetření Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR. Závěrem bych snad ještě upozornil, že prodej potravin má ve svých rukách právě několik málo řetězců, které diktují tuzemským dodavatelům naprosto dehonostující podmínky a bez rozpaků a kdykoli nahradí kvalitní českou produkci méně kvalitním, ale levnějším dovozem. Na což ve svém důsledku doplácejí naši spotřebitelé. I to je důvod, proč by veřejnost měla znát pravdu a podporovat svého zemědělce a potravináře.

Stranu připravil Václav Tuček

Partnerem stránky je

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky